

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro secundo Decretalium : In Quo Ordo Judiciarius, Et Qvæ Ad Judicia Pertinent, Secundùm Utrumque Jus, Canonicum, & Civile Methodicè Tractantur, & Exponuntur ; Additus Est, Præter Synopticum Et Methodicum, Alius Index Alphabeticus A Pluribus Desideratus

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1675

Titulus. XXII. De Fide Instrumentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98191)

Assert. II. Parentes contra liberos, & liberi contra parentes, nec inviti cogi, nec volentes admitti debent ad testificandum, nec etiam pro se invicem; nisi alij testes haberi non possint: nec illi, qui sibi ad instar parentum, & liberorum sunt; nec uxor contra maritum, vel hic contra illum: sed neque alij collaterales consanguinei, & affines possunt cogi ordinariè ad testificandum contra illos, sicut nec admitti possunt ad testificandum pro se. *n. 23.* **Assert. III.** Clerici non possunt à seculari Judice vocari, aut cogi ad ferendum testimonium in quacunque causa criminali, vel etiam civili. *num. 24.* Nec ordinariè cogi potest Clericus, ut contra Ecclesiam suam coram ordinario Ecclesiastico Judice testimonium ferat. *n. 25.* Porò testes Synodales, qui coram Ordinario super matrimonio (vel alia causa) deposuerunt, non compelluntur iterum jurare super eadem causa, coram Judice delegato, nisi novus articulus emerget, vel veritas aliter sciri nequeat. Quòd si testes hi, post latum testimonium, infamiam contrahant, ad testificandum amplius non admittuntur. Possunt tamen, si in ferendo testimonio juraverint, incontinenti se corrigere, non autem ex intervallo. *n. 26. & duobus seqq.*

SERIES CAPITVLORVM.

IN ANTIQVIS.	<i>c. 6. n. 4.</i>
<i>Cap. 1. n. 2. & 3.</i>	<i>c. 7. n. 26. & duobus seqq.</i>
<i>c. 2. n. 7. & seq.</i>	<i>c. 8. n. 16.</i>
<i>c. 3. n. 5. & seq.</i>	<i>c. 9. n. 15.</i>
<i>c. 4. n. 9. & seq.</i>	<i>c. 10. n. 11.</i>
<i>c. 5. n. 13. & seq.</i>	<i>c. 11. & ult. n. 18.</i>

TITVLVS XXII.

DE FIDE INSTRUMENTORVM.

pag. 387.

§. I. *Quid, & quoruplex sit Instrumentum? pag. 387.*

ASSERTIO I. Instrumentum tripliciter sumitur, latissimè, latè, & generaliter, & strictè, ac specialiter. *n. 1.* **Assert. II.** Instrumenta alia sunt publica, alia privata. *n. 2.* Alia quædam instrumenta sunt & dicuntur publica, quoad effectum probandi; quia perinde plene probant, ac si essent à publica persona confecta. *n. 3.* **Assert. III.** Instrumentum publicum manu Notarij confectum rursus duplex est, primum appellatur Protocollum, quod est summaria quædam, seu brevis actûs gesti annotatio, ex qua potest in solennem formam redigitur. Alterum vocatur transumptum, videlicet instrumentum authenticum, & Originale, quod ex Protocollum sumitur, & adhibitis requisitis solennitatibus, conficitur. *num. 4.* Aliud item est instrumentum Originale, aliud Exemplum. *n. eod.* **Assert. IV.** Instrumenta privata sunt, quæ privatâ auctoritate fiunt à privatis personis, eaque etiam, vel authentica sunt, scilicet testium subscriptione, vel sigillo approbato munita, vel alio legitimo modo firmata, ac plenam fidem faciunt: alia non authentica, quæ nec testium subscriptione, nec aliis adminiculis munita sunt, nec plenam fidem faciunt. *n. 5.*

§. II. *Quomodo sciendum sit Instrumentum publicum? pag. 388.*

Plures solennitates requiruntur de Jure communi, vel saltem de consuetudine: veluti Primò, invocatio Divini Nominis. Secundò, ut ponatur annus Incarnationis, vel Nativitatis Domini, & appona-

tur Indictio, & post Indictionem necessariò apponitur mensis, & dies, in quo conficitur instrumentum, Tertiò, nomen, & annus Imperatoris, seu Principis regnantis. Quartò, locus etiam apponendus est, in quo instrumentum conficitur. Quintò, ut testes tres, vel saltem duo præsentés sint actûi, ad id vocati, & rogati, quorum nomina instrumento inseri debent: subscriptio tamen testium manu propriâ regulariter non est necessaria. Sextò, ut Notarius nomen suum, & cognomen subscribat, & exprimat, quòd rogatus fuerit à petente confici instrumentum: sufficit autem Notarij subscriptio, licet per alium, etsi privatum instrumentum sit scriptum. Septimò, requiritur etiam, ut instrumentum scriptum coram partibus legatur, & solenne Notarij signum apponatur, saltem de consuetudine. *n. 6. & seq.*

§. III. *De Notario conscientia Instrumenta publica? pag. 389.*

QUÆR. I. Quis habeat potestatem creandi Notarios? *Resp.* Princeps supremus non habens Superiorem in temporalibus, vel quibus ab eodem specialiter privilegium creandi Notarios est concessum, vel etiam ij, qui per immemorabilem consuetudinem talem potestatem præscriperunt. Sic ex recepta consuetudine etiam Magistratus inferiores intra territorium suum Notarios constituere possunt, non autem extra illud. *n. 8.* **Q. II.** Quis, & qualis debeat esse Notarius? *Resp.* 1. debet esse legitime natus. 2. Liber, non servus. 3. Debet esse peritus juris, vel saltem scire, quæ ad officium pertinent. 4. Laicus, non Clericus. 5. Instrumentum confectum à Notario excommunicato, & vitando non valet. *n. 9.* **Q. III.** An Notarius instrumenta conficere possit, extra territorium eius, à quo est constitutus? *Resp.* 1. Notarius intra territorium eius, cuius auctoritate est constitutus, etsi is inferior sit supremo Principe, potest conficere instrumentum, etiam extraneis, & peregrinis, ita, ut tale instrumentum etiam alibi valeat. *n. 10.* *Resp.* 2. Notarius creatus à Papa, vel alio Principe supremo non potest extra terras Ecclesiæ, vel extra Imperium, aut Regnum, de Jure communi instrumentum conficere: aliud verò est de consuetudine. **Q. IV.** An Notarius creatus à Magistratu Ecclesiastico possit instrumentum conficere in causis temporalibus, & creatus à seculari in causis spiritualibus? *Resp.* potest saltem ob receptam consuetudinem. *n. 11.* **Q. V.** An instrumenta confecta à Notario putativo, vel existimato, qui revera non est, sint valida? *Resp.* esse valida, si habent titulum coloratum; quia fuit constitutus Notarius ab eo, qui habuit potestatem creandi Notarios, licet ob impedimentum occultum ipse fuerit inhabilis, alàs non. *n. 12.* **Q. 6.** Quomodo probetur quis esse Notarius? *Resp.* per instrumentum creationis, per testes, vel si plura instrumenta ab eo confecta producantur. *n. 14.*

§. IV. *Quam vim probandi habeant Instrumenta publica? pag. 391.*

ASSERTIO I. Instrumentum publicum, seu Notarij manu confectum, si Originale, seu Authenticum sit, plene probat pro profetente, & contra illum. *n. 15.* **Assert. II.** Etiam Protocollum Notarij manu scriptum, ad rogationem partium, plenam fidem facit. *n. 16.* Non est tamen absolute necessarium, ut Protocollum coram partibus legatur, in ijs actibus, in quibus

XXI.
OGENDIS,
380.

ac quomodo referuntur
monium? pag. 380.

gati, vel vocati ad
re nolint, possunt à se
ordinariè. *num. 2.* Si
ine justa causa sit
timore se subtrahant
super consanguinitate
endum, si consuetudo
more. *n. 4.* Si factus
est opus testium desin
qui interfuerunt, de
endi ad testificandum.
5. & 6. **Assert. II.** Si
cur, testes cogi possunt
testimonium sic incho
spensionis, Excommuni
7. & 8. **Assert. III.**
est quis compelli, co
urum. *n. 9. & seq.*

ot cogi ad ferendum
libus? pag. 382.
anonico in causis
pœnam publicam
Assert. I. Multi
testificandum de crimina
& de alijs pluribus
is cogi ad crimen res
in etiam sunt calos, et
ad testificandum etiam
primò. Si veritas aliter
d. Si testes malitiosè
nio. *n. 14.* Vel etiam
ine falsi, vel alia, q
per modum inquisiti
turam promoveant
tes ad testificandum
tionis charitable, vel
catum, vel patente
t si agatur ad tollend
scrim loquendo, qu
elati non potest, q
etiam in criminibus
crimine conitatus
um contra Peritum
tes ad manifestand
rint, se illam non
nique in criminibus
osis, possunt cogi

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

que ad testimonium
unt, pag. 384.
personæ, quæ ex
ariè non coguntur
n in defectum alio
estest cognosci non
re testificati. *n. 21. & 22.*

quibus scriptura ad substantiam non requiritur: si tamen Protocollo adveseretur Instrumento, illi potius quam huic standum est. n. 17. Assert. II. Si Notarius, qui Protocollo fecit, mortuus sit, antequam acta in solemne Instrumentum redegit, tum alius Notarius, si partes consentiant, illud perficere potest; interveniente Judicis auctoritate, & tunc tale Instrumentum plenam fidem facit. n. 18. Quae requirantur, ut ex Protocollo prioris Notarii alius Notarius possit perficere, & extrahere publicum Instrumentum, quod plenam fidem faciat; & an, si Notarius sit impeditus, alteri committere possit, ut ex Protocollo extrahat, & conficiat publicum Instrumentum? n. 19.

§. V. *Quam vim probandi habeant Exempla desumpta ex Originali Instrumento?* pag. 393.

ASSERTIO I. Exemplum, sive copia Instrumenti regulariter non probat, sine exemplari originali. n. 20. Assert. II. Exemplum seu transcriptum non ex ipso Protocollo, sed ex Instrumento originali auctoritate Judicis, eandem vim probandi habet, quam ipsum Originale. n. 21. & quam ad hoc requirantur, & quis sit effectus huius Exemplaris? n. 22. quando Exempla Instrumentorum plenè probent etiam sine Judicis interveniente auctoritate? n. 23.

§. VI. *An probent, & quam vim faciant Instrumenta, seu scriptura privata?* pag. 394.

ASSERTIO I. Chirographum, sive scriptura privata sine aliis adminiculis, nihil probat. n. 24. sed neque, si scriptura alicuius privati testium subscriptione munita sit, ijs mortuis, alicuius firmitatis esse censetur. n. 25. Assert. II. Si quis privatam scripturam, seu syngrapham, neget esse suam; tunc nihil probat contra ipsam, nisi probeatur, ab ipso esse scriptam, vel subscriptam; sin autem talem scripturam, vel syngrapham agnoscat esse suam; tum non probat pro ipso, plenè tamen probat contra ipsum, dummodo causa debendi sit adjecta. n. 26. Similiter, si cautio, seu promissio dandi, vel faciendi aliquid facta sit, nulla inde oritur obligatio, vel actio, in foro externo, etiam Canonico, nisi Actor probeat esse debitum. n. 27. In quibus casibus, etiam causâ non expressâ, ex simplici promissione, vel confessione oriatur obligatio, & actio? num. 28. Assert. III. Si testes producti ad probandum scripturam privatam, deponant de contentis in ea; tum sufficiunt duo testes, etiam non subscripti: si verò testes non deponant de contentis in scriptura, sed de ipsâ præcisè scriptura, seu Instrumento, quòd illud sit scriptum, vel subscriptum à partibus contrahentibus; tum requiritur, ut testes dicant, ac testentur, ipsis presentibus, & videntibus, syngrapham à Titio v. g. scriptam, vel subscriptam esse, vel ab alio ex mandato illius. n. 29. Assert. IV. Tria sunt adminicula, quibus privata scriptura contra scribentem, si eam neget, recognosci, & probari debet, aut potest. n. 30. Quanam, & quot adminicula ad recognitionem, & probationem Instrumenti, seu privatae scripturae requirantur, num duo, vel etiam unicum eorum sufficiat? sed probabilius est, id Judicis arbitrio relinquendum esse. n. 31. & seq.

§. VII. *An, & qualiter probent scriptura privata in specie?* pag. 397.

QUÆR. I. An, & qualiter, sive in quibus casibus probet apocha, vel antapocha? num. 33. Q. II. Qualiter probet liber rationum, & rationes privatae;

item libri, & rationes mercatorum? n. 34. Q. III. Qualiter probet Epistola, seu littera militum? n. 35. §. VIII. *Quantam fidem faciat, seu quam vim probandi habeat sigillum scripturae, seu litteris appositum?* pag. 398.

ASSERTIO I. Scriptura, seu Instrumentum, quod manu publicâ Notarii confectum non est, sigillo tamen publico Episcopi, vel alterius Judicis, vel Magistratus, vel Universitatis munitum est, in eadem ad jurisdictionem, vel officium eorum pertinentibus, plena fides adhibetur; idque saltem usu, & consuetudine in pluribus locis receptum est: quamvis attendendum sit de jure communi, secundum quod non plenè probat in præjudicium alterius, nisi in casibus levibus. n. 36. Assert. II. Litteræ, quibus appositum est sigillum proprium personæ private, plenam fidem faciunt in præjudicium apponentis sigillatæ, etiam sine alia subscriptione, sive propria, sive vicaria, modò recognitum fuerit ab apponente, num. 37. Assert. III. Litteræ, quibus privatum sigillum appositum, etiam si probeant contra sigillatam, non tamen in præjudicium alterius tertij, neque in irremissibilem sigillantis. n. 38. Curandum est, ut prout sigillum, etiam apponatur subscriptio: & debet sigillum habere certos characteres, ac litteras, ut possit recognosci, nec alieno sigillo uti quis debet, nisi ex causa. num. 39.

§. IX. *De productione Instrumentorum.* pag. 399.

ASSERTIO I. Regulariter Instrumenta non sunt produci usque ad sententiam definitivam, & donec in causa conclusum sit, in certis tamen casibus etiam post sententiam produci possunt. n. 38. Assert. II. Potest tamen Judex, etiam ante conclusionem in causa breviorum terminum constituit, iura quem communia Instrumenta sunt producenda. n. 41. Sunt etiam plures casus excepti, in quibus Instrumenta produci possunt, etiam post conclusionem in causa. n. 42. Alia quaedam notanda circa probationem Instrumentorum. n. 43. Consuetudo facit potest Instrumentum aliquod authenticum, quòd aliud non esset, ita, ut plenè probeat. n. 44.

§. X. *De editione Instrumentorum.* pag. 401.

ASSERTIO I. Si pars litigans petat a parte adversa sibi edi Instrumenta communia, & Judex non faciat illa exhiberi, licet ab eo appellatur, & quod post appellationem attentatum fuerit, non tamen. n. 45. & seq. Assert. II. Si Actor, vel Reus privilegium, aut Instrumentum alleget, debet illud exhibere, ut legatur coram Judice, & presente parte adversa: sed illud solum Capitulum edi debet, quod est questio. n. 47. & seq.

§. XI. *De varijs exceptionibus, quæ contra Instrumentum opponi possunt.* pag. 402.

ASSERTIO I. In genere loquendo, et in varijs causis efficiente, materiali, & formali. n. 48. Assert. II. In specie verò contra Instrumentum primis opponi potest, quòd falsum constitutum sit. n. 50. & seq. An, si Instrumentum in una tantum parte sit falsum, totum sit vitiosum? n. 52. Assert. III. Contra Instrumentum, vel privilegium opponi potest, quòd sit vetustate consumptum, etiam que potest, quòd sit vetustate consumptum, etiam vel non debito modo signatum, vel alio modo vitiosum: ob quos defectus Instrumenta falsitatis pro-

untur, vel saltem suspecta redduntur, & fides eis derogatur. n. 53. & duobus seqq. Assert. IV. In specie contra sigillum quoque appositum Instrumentis plura opponi possunt: veluti primò, quòd sigillum sit enormiter fractum, vel sculptura, & imago illius deleta, vel characteres, seu litteræ illius legi non possint &c. n. 56. Secundo, sigillum esse adulterinum, vel furtivum. n. 57. Tertio, quòd sigillum sit ignotum. n. 58. An, & qualiter fides habenda sit sigillis ignotis? n. 59.

§. XII. Quando vitiatur Instrumentum, vel non, ob rasuram in eo factam, vel ob errorem à scriptore in eodem commissum? pag. 406.

ASSERTIO I. Ob lituram, seu rasuram in parte substantiali; aut loco suspecto apparentem vitiatur Instrumentum, & sit suspectum de falsitate, ita, ut ei fides habenda non sit. n. 60. Assert. II. Si rasura, vel delerio facta sit in parte non substantiali, sive loco non suspecto, non vitiatur Instrumentum, vel privilegium. n. 61. In quibus casibus ob rasuram apparentem in loco scripturæ substantiali, vel suspecto, non vitiatur privilegium, Instrumentum, vel testamentum? n. 62. Assert. III. Instrumentum, vel Rescriptum, propter levem errorem scriptoris, v. g. omissionem unius litteræ, vel syllabæ, non vitiatur, si de mente concedentis, vel rescribentis constat, neque sensus mutetur. n. 63. Et quâ ratione vitiosa constructio reddat irrita Instrumenta? n. 64. An impetrans Rescriptum, vel is, qui Instrumentum confici curat, possit errorem in eo commissum corrigere? & responderetur negativè. num. 65.

§. XIII. An probent Instrumenta inter se contraria ab eodem, vel diversis producta? pag. 408.

ASSERTIO I. Qui scripturas, seu Instrumenta sibi contraria in Iudicio produxit, nihil probat, sed sibi imputare debet. n. 66. Idque procedit, sive Instrumenta sint directè contraria, sive indirectè: & sive utraque sint publica, sive privata, sive producents contraria Actor fuerit, sive Reus. n. 67. Assert. II. Si Instrumenta contraria à diversis partibus producantur; tunc fides habenda est digniori, & magis authentico Instrumento: quòd si æqualis auctoritatis sint, absolvendus est Reus. n. 68. Multò magis verò nihil probat Instrumentum, in quo contraria, & repugnantia reperiuntur. n. 69.

§. XIV. An, & quomodo Instrumenta reprobari possint per testes? pag. 409.

Instrumentum potest reprobari per testes, probando, illud esse falsum, vel vitiosum. n. 70. Sed quaeritur, quot testes, & quales requirantur, & sufficiant ad reprobandum Instrumentum? Assert. I. Si testes inscripti, vel subscripti Instrumento omnes illi contradicant, sive directè, dicendo non esse ita actum, sicut in Instrumento continetur; sive indirectè, negando, se interfuisse, cum Instrumentum conficeretur, vel actus celebraretur; tum Instrumentum falsum redditur suspectum, & reprobum, n. 71. Assert. II. Si testes Instrumento inscripti directè non deponant contra contenta in Instrumento, sed contra ipsum Instrumentum, ad probandum, illud falsum esse, ostendendo v. g. Notarium, partem contrahentem, aut testem inscriptum alibi tunc fuisse: hoc casu sufficient duo testes idonei, & omni exceptione maiores ad re-

probandum Instrumentum publicum. n. 72. Assert. III. Si testes non inscripti Instrumento, directè deponant contra contenta in Instrumento, ita, ut ab una parte producat Instrumentum ad probandam eius intentionem, ab altera testes ad reprobandum contenta in Instrumento; tunc Iudicis arbitrio committi debet, num Instrumento, an duobus, vel tribus testibus de contrario deponentibus maior fides habenda sit. n. 73. & seq.

§. XV. Utrum fides sit adhibenda Constitutioni extravaganti Pape, quæ allegatur in Iudicio, si de ea dubitetur, an sit decretalis authentica? pag. 412.

Quando allegatur Decretalis aliqua Extravagans, de qua meritò Iudex dubitat; tunc, si est conformis Juri communi, potest secundum illam judicare, non autem, si sit difformis, sed debet consulere Papam. n. 75. & seq.

§. XVI. De interpretatione, renovatione, & amissione Instrumentorum. pag. 412.

ASSERTIO I. Instrumenta sunt stricti juris; ideò que non extendenda. n. 77. Assert. I. Instrumenta, si periculum sit, ne corrumpantur, renovari possunt. num. 78. Assert. III. Amissio Instrumenti non obest creditori, quò minus aliis legitimis probationibus ostendere possit debitum. n. 79. Porro tribus modis amittitur Instrumentum, casu fortuito, vel facto proprio producentis, vel facto adversarij, num. 80.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

Table with 2 columns: Cap. I. n. 15. & 20. c. 9. n. 44. c. 2. n. 25. c. 10. n. 70. & quatuor seqq. c. 3. n. 61. c. 11. n. 63. & duobus seqq. c. 4. n. 50. & seq. c. 12. n. 45. & seq. c. 5. n. 47. & seq. c. 13. n. 66. & tribus seqq. c. 6. n. 53. & duobus seqq. c. 14. n. 27. & seq. c. 7. n. 58. & seq. c. 15. n. 18. & seq. c. 8. n. 75. & seq. c. 16. & ult. n. 21. & seq.

TITVLVS XXIII.

DE PRÆSUMPTIONIBUS. pag. 413.

§. I. Quid sit præsumptio, & quot sint eius species, quæve effectus? pag. 413.

ASSERTIO I. Præsumptio in genere variè definitur. n. 1. quid sit Iudicium, & quotplex? num. 2. quomodo præsumptio, & conjectura differant ab Iudicij? n. 3. In quo fictio juris conveniat, ac differat à præsumptione? n. 4. Assert. II. Præsumptio alia est vehementis, seu violenta; alia probabilis, alia levis, & temeraria; & exempla earum. n. 5. Rursum alia est præsumptio juris, alia hominis. Quæ sit præsumptio hominis, seu Iudicis? n. 6. Quæ præsumptio juris? n. 7. eaque subdividitur in præsumptionem juris tantum, & in præsumptionem juris, & de jure: contra priorem admittitur probatio in contrarium. n. 7. Quæ sit præsumptio juris, & de jure? contra hanc non admittitur probatio, nisi de contraria veritate apertè constet. n. 8. In quibus casibus admittatur probatio contra præsumptionem juris, & de jure? n. 9. Et primò quidem admittitur probatio in contrarium, per confessionem eius, pro quo stat præsumptio. n. 9. Secundo admittitur probatio indirecta. n. 10. Tertio, probatio in contrarium per notorium, sive evidentiã facti permanentis, si allegetur. n. 11. Quarto, si contra hanc